

Nr 277.

Av herr **Sjödahl m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och högre folkskolor.

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 230 har lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor och flickskolor samt vid de praktiska mellanskolorna i princip likställt med lärarpersonalen vid de allmänna läroverken. Detta är synnerligen tacknämligt både med hänsyn till den plats, som dessa skolformer intaga i vårt undervisningsväsen, som med hänsyn till önskemålet att ge denna lärarpersonal en i jämförelse med läroverkslärarna rättvis löneställning.

Men i särskilt ett viktigt avseende har likställigheten mellan läroverk och de kommunala högre skolorna icke genomförts. Vid realskolorna få rektorerna uppbära löner, som överstiga manlig adjunkts slutlön med 3,360, 2,880 och 2,400 kronor i de olika storleksgrupperna av skolor. De sakkunniga hade föreslagit en tilläggslön av respektive 3,300, 2,200 och 1,800 kronor. Kungl. Maj:t har däremot föreslagit uppställande av fyra skolgrupper med tilläggslöner av respektive 2,880, 2,400, 1,920 och 1,440 kronor. Detta innebär — för att taga ett exempel — att rektorn för den största skolan i sitt slag i vårt land med ett elevantal överstigande 1,000-talet skulle få avsevärt lägre lön än den som rektorn för den vida mindre realskolan i samma stad skulle erhålla. En chefstjänst med mera arbete och större ansvar skulle honoreras mindre än en som krävde mindre arbete och därjämte också var förenad med mindre ansvar. Detta kan knappast sägas vara rättvist. Det skulle tillika vara förenat med uppenbara risker, i det mera ansvarsfulla tjänster på grund av den lägre lönen skulle locka mindre antal väl meriterade sökande än en mindre ansvarsfull tjänst men med högre lön.

För denna nedsättning av löneförmånerna och detta brytande av likställigheten mellan läroverk och de högre kommunala skolorna har egentligen blott anförts ett skäl, nämligen vissa olikheter i tillsättningsproceduren av rektorer vid allmänna läroverk och vid dessa skolor. De förra tillsätts nämligen efter fri konkurrens bland landets läroverkslärare. De senare däremot skola utses bland respektive skolors ordinarie lärare. Härvid förbises dock, att när det gäller mellanskolor liksom högre folk-

skolor skola normalt rektorstjänsterna ledigförklaras jämte en ordinarie lärartjänst, varigenom det står intresserade lärare från hela landet fritt att söka rektorstjänsterna samtidigt som de söka den ordinarie lärartjänsten. Härvid är att märka, att därigenom öppnas möjlighet för läroverkslärare att söka dessa tjänster, medan däremot det kräves innehav av ordinarie tjänst vid läroverk för att kunna söka rektorat vid realskolorna. Under sådana omständigheter kan med skäl sägas, att rektoraten vid i vart fall mellanskolor och praktiska mellanskolor tillsättas i en konkurrens, som motsvarar den, som förefinnes vid tillsättningen av rektoraten vid realskolorna. En likställighet uti lönehänseende vore därför väl försvarlig. Det kan tilläggas, att skolöverstyrelsen uppgivit, att vid den omarbetning av stadgan för kommunala flickskolorna, som förehaves, motsvarande stadgande för tillsättningen av rektoraten vid dessa skolor kommer att föreslås.

Riktigt vore därför enligt vår mening att tillerkänna lönetillägg åt rektorerna vid ovannämnda skolor av den storleksordning, att dessa chefstjänster i löneavseende likställdes med realskolornas. Men måhända kan det bli nödvändigt för att redan vid innevarande riksdag vinna en rättvisare avvägning av rektorernas vid dessa skolor löneställning att i avvaktan på en även formell likställighet vid tillsättningen av tjänsterna tills vidare gå en medelväg. Vid de större skolorna är redan nu konkurrensen hård. Vid de mindre är konkurrensen, visserligen liksom vid de mindre realskolorna, åtskilligt svagare. Vi tänka oss därför den möjligheten, att propositionens förslag om fyra grupper bibehålles, varvid II:a gruppen fick räkna högre minimum av poäng än realskolorna, d. v. s. 15 i stället för 12, att III:e gruppen krävde minst 8 poäng, men att å andra sidan tillägglönerna höjdes i grupp I—III till motsvarighet med läroverkens och i grupp IV bestämdes till 1,920 kronor. Vid en jämförelse med realskolornas rektorslöner skulle de föreslagna lönerna vid de kommunala mellanskolorna te sig på följande sätt:

L ä r o v e r k				M e l l a n s k o l o r			
	Poäng	(Antal skolor)	Rektorsarvode		Poäng	(Antal skolor)	Rektorsarvode
Grupp I	26—	(5)	3,360 kronor		26—	(4)	3,360 kronor
» II	12—25	(27)	2,880 »		15—25	(0)	2,880 »
» III	—11	(51)	2,400 »		8—14	(8)	2,400 »
» IV	—	—	— »		—7	(38)	1,920 »

Av de praktiska mellanskolorna skulle 5 tillhöra grupp I och 3 grupp II.

Förbättringen av rektorslönerna vid de olika kommunala skolorna skulle i jämförelse med propositionens förslag vara 480 kronor i vardera av de fyra grupperna.

Motionärerna vilja tillika föreslå en skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan att samma tillsättningsförfarande beträffande rektors-tjänsterna måtte genomföras vid de högre kommunala skolorna som vid realskolorna. De större kommunala skolorna kunna icke alls föranleda några svårigheter, och vid de mindre kunna icke svårigheterna vara större än vid de mindre realskolorna. För de kommunala skolorna och därmed för vårt undervisningsväsende i stort är det av utomordentlig vikt att kunna draga till sig möjligast bästa skolledare.

Beträffande biträdande föreståndare och föreståndarinnor vid läro-verken har av riksdagen fastställts ett högsta arvode av 300 kronor. Då sådana och högre arvoden redan utgå åt vissa tillsynslärare vid de kommunala skolorna har skolöverstyrelsen tillstyrkt, att även tillsyns-lärare vid de kommunala skolorna efter överstyrelsens beprövande skulle kunna tillerkännas ett särskilt arvode av högst 300 kronor. Detta kommer givetvis blott att utgå vid de allra största skolorna och alltid först efter överstyrelsens prövning, varför motionärerna vilja föreslå, att maximigränsen höjes från föreslagna 200 kronor till 300 kronor.

Uti ett annat avseende av en viss vikt ha de kommunala lärarna icke tillerkänts samma rätt som de statligt anställda. Dessa senare ha nämligen beretts den förmånen att mot C-avdrag kunna erhålla ledig-het för studier under en tid av sex månader. För de kommunalt an-ställda lärarna är denna tid begränsad till tre månader. Då dessa stu-dier i flertalet fall komma att bedrivas vid universitet, vore det rimligt att ej gå under den tid, som motsvarar en termin, varför motionä-rerna även i detta avseende tillåta sig yrka likställighet för ifråga-varande lärare med läroverkens. Tjänstledigheten med detta avdrag är i förevarande avseende i varje särskilt fall underkastad överstyrelsens prövning.

Vi vilja därför med återopande av ovanstående motivering föreslå, att riksdagen måtte

A. besluta,

1. att rektorer vid kommunala mellanskolor, kommu-nala flickskolor och praktiska mellanskolor skola åtnjuta tilläggslöner av respektive 3,360, 2,880, 2,400 och 1,920 kronor,

2. att tillsynslärare efter skolöverstyrelsens beprövande kunna tillerkännas ett särskilt arvode av högst 300 kro-nor och

3. att lärare må beviljas ledighet med avdrag enligt § 14 avlöningsreglementet mom. C 3) under högst sex månader, samt

B. hemställa till Kungl. Maj:t att vidtaga sådan ändring av respektive stadgor, att rektorer vid kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor och praktiska mellanskolor skola tillsättas efter liknande grunder som de, vilka tillämpas för rektorerna vid statens realskolor.

Stockholm den 23 mars 1938.

Edgar Sjödahl.

Alb. Bergström.

Em. Bjurström.

Gösta Rahmn.
